

fir an Zukunft och kennen d'Zesummenaarbecht tèscht eiser Arméi an der Schwäizer Arméi op Beräicher auszewäiten, déi elo net an dësem Text speziell ernimmt sinn.

Och d'Modalitéiten zu de Statutte vun dem deployéierte Personal, der Notzung vun de Ressourcë vun de jeeweilegen Arméien an der Organisatioun vun de Kommandostrukture sinn am Gesetz geregelt. Bei dëse Modalitéiten hu sech d'Regierung an hir Schwäizer Homologen u bestoenden internationalen Instrumenter inspiréiert, virun allem dem NATO SOFA an dem SOFA PfP, also dem Equivalent vum NATO SOFA fir déi Länner, déi Deel vum Partnership for Peace vun der NATO sinn, wéi d'Schwäiz et jo och ass. SOFA steet iwwregens fir „Status of Forces Agreement“.

De Status of Forces Agreement vum Partnership for Peace stellt also hei déi juristesche Basis, déi déi gesetzlech Froen zum Deployement vum Personal an aner Modalitéite reegelt. Wat den Austausch a Schutz vu klassifizierten Informatiounen ugeet, do gëtt am Accord op en aner Gesetz iwwert den Austausch vu klassifizierten Daten tèschent Lëtzebuerg an der Schwäiz verweisen, wou mäi Kolleg, den honorable Gusty Graas, Rapportier war – Dir erënnert Iech sécher – an dat de 4. Juli 2025 a Kraaft getrueden ass.

Léif alleguer, ech hat schonn ugedeit, datt déi berühmte Schwäizer Neutralitéit och en Impakt op dëst Gesetz huet. Dëse Kärprinzip vun der Schwäizer Aussepolitik suergt dofir, datt et trotzdeem Grenzen a punkto Zesummenaarbecht gëtt, well all Form vun Zesummenaarbecht, déi eng kontinuéierlech Presenz vun auslänneschen Truppen op Schwäizer Buedem mat sech bréngt, gausou wéi gemeinsam Deployementer am Kader vu Militäroperatiounen an dat permanent Stationéiere vun auslänneschen Truppen an der Schwäiz, net mat der Schwäizer Neutralitéit kompatibel ass a follglech domadder verbueden ass.

Ech kommen zum Schluss, Här President. Ech géif awer nach gären op den Avis vum Staatsrot an op dee vun der Handelskummer agoen. De Staatsrot huet a sengem Avis vum 25. Februar säin Accord ouni weider Observatiounen ginn. Gausou huet et och d'Chambre de Commerce an hirem Avis vum 4. Mäerz dëses Joers gemaach. Si huet sech an dësem Kontext allerdéngs och nach dofir ausgeschwat, d'Zesummenaarbecht mat der Schwäiz an de Beräicher vun der Industrieentwicklung, der Fuerschung, der Innovatioun an der Kommerzialisatioun vun Dual-use-Produkten auszewäiten.

Voilà, ech wier dann elo fäerdeg mat mengem mëndleche Rapport a felicitéieren dann alle Kollegen aus der Kommissioun, déi hei besonnesch vill Froen gestallt hunn an opmierksam waren. Merci fir d'No-lauchteren a selbstverständlech ginn ech och den Accord vu menger Fraktioun.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Bauler.

Wëllt d'Regierung d'Wuert zu dësem Projet?

Prise de position du Gouvernement

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Défense | Nee, just fir dem Rapportier Merci ze soen. Ech mengen, en huet dat ausféierlech gemaach. Sait 2006 hu mer effektiv schonn d'Kooperatioun mat der Schwäiz, haaptsächlech an der Ausbildung. Dat wëlle mer weiderféieren. A mat dësem Gesetzesprojet hu mer e Kader, deen da méi formaliséiert ass, e juristesche Kader. An ech géif Iech Merci soen, wann Der dëse Projet géift ënnerstëtzen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister.

Da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8484. Den Text steet am Document parlementaire 8484³.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8484 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt elo un. De Quorum ass erreicht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen, keng Nee-Stëmm bei kenger Abstentioun.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer (par M. Laurent Mosar), Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher (par Mme Nancy Arendt), Félix Eischen (par Mme Diane Adehm), Paul Galles, Mme Françoise Kemp (par M. Alex Donnersbach), MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler (par Mme Nathalie Morgenthaler), Mme Stéphanie Weydert (par M. Ricardo Marques), MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering (par M. Gusty Graas), Fernand Etgen (par M. André Bauler), Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Guy Arendt) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par M. Georges Engel), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert (par M. Ben Polidori) et M. Ben Polidori ;

MM. Dan Hardy, Fred Keup (par M. Tom Weidig), Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic (par Mme Djuna Bernard), Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

5. 7790 – Projet de loi portant modification : 1° de la loi modifiée du 19 mai 1999 ayant pour objet a) de réglementer l'accès au marché de l'assistance en escale à l'aéroport de Luxembourg, b) de créer un cadre réglementaire dans le domaine de la sûreté de l'aviation civile, et c) d'instituer une Direction de l'aviation civile ; 2° de la loi modifiée du 31 janvier 1948 relative à la réglementation de la navigation aérienne

An da komme mer zum nächste Punkt vun eiseem Ordre du jour, dem Projet de loi 7790 iwwert d'Reglementatioun vun den Dronen. Hei ass et och e Riedemodell „avec rapport et sans débat“, soudatt d'Rapportrice elo 5 Minutten Zäit huet. D'Madamm Cahen huet d'Wuert. Madamm Cahen.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Transports publics

Mme Corinne Cahen (DP), rapportrice | Villmools merci, Här President. De Projet 7790 beschäftegt

sech mat de sougenannten „aéronefs sans équipage à bord“. Op gutt Lëtzebuergesch sinn dat Dronen. Et ass e Phänomeen, deen och zu Lëtzebuerg ëmmer méi opkënn. Fir eng Dron dierfen ze starten, brauch een déi néideg Autorisatioun. Eleng tèschent 2019 an 2021 sinn d'Ufroen bei der DAC, der Direction de l'aviation civile, ëm 350 % an d'Luucht gaangen. Dësen zousätzleche Betrib huet natierlech en Impakt op déi zivill Aviatioun, mee och am Alldag bréngt dës Entwécklung déi eng oder aner Schwierigkeet mat sech.

2019 hat déi Europäesch Kommissioun e Règlement publizéiert, fir den Émgang mat Dronen ze encadréieren. Bei dësem Projet de loi geet et elo drëms, verschidden Upassungen am nationale legislative Kader ze maachen. Mir vervollstännegen ons Texter do, wou en nationaalt Gesetz gefuerdert ass.

Et ass wichteg ze ënnersträichen, dass mer hei vu klengen Drone schwätzen, also deenen, déi och fir de Privatgebrauch geduecht sinn. Hei dann dat, wat genee an dësem Gesetz virgesinn ass:

Éischtens ginn d'Kompetenze vun der DAC ausgebaut. D'Agente kréien elo e Pouvoir de contrôle, deen hinnen et erlaabt, Dronen an d'Notzung vun Dronen am Kader vum rechtliche Kader ze kontrolléieren.

Da gëtt och eng Versécherungsflucht fir all Dron, déi am Lëtzebuergeschen Loftraum zirkuléiert, agefouert. Dës gëllt net fir d'Dron selwer, mee fir de Propriétaire vun der Dron oder eeben deen, deen d'Dron benotzt. Ofhängeg vun hirem Gewicht, wa se méi oder manner wéi 20 Kilo weit, änneren och d'Modalitéiten vun der Assurance, déi een dann dofir brauch.

D'Gesetz vun 1948 gëtt geënnert, soudass et vun elo un och méiglech ass, Règlements grand-ducaux am Kontext vun der Loftnavigatioun ze maachen.

An, ganz wichteg, mat dësem Projet ginn elo och Strofen agefouert, fir wann ee sech net un dat europäescht Règlement oder och un déi national Gesetzgebung am Kader vun den Dronen hält. Dës Strofe gi vu 25 bis 250 Euro fir Leit, déi hir Dron fléie loosse, ouni déi néideg Dokumenter ze hunn. Dës Strofe kënnen awer och vill méi wäit goen, nämlech eng Prisongsstrof zum Beispill vun acht Deeg bis engem Joer a vun 251 bis 5.000 Euro, wann aner Konditiounen net erfëllt sinn. Dozou zielen zum Beispill, wann de Pilot net déi virgeschriwwen Kompetenzen huet, wann déi technesch Fuerderungen net erfëllt sinn oder wa beispillsweis déi néideg Autorisatiounen net ugefrot goufen, fir eng Dron a bestëmmte Fäll och kennen ze fléien.

Wat verschidden Amateuren dobause wäert freeën, dat ass, dass de Verbuet, fir eng Kamera oder deels cinematografesch Material op eng Dron ze setzen, mat dësem Projet de loi ofgeschafft gëtt.

Zu dësem Gesetzesprojet hat de Staatsrot en éischten Avis den 29. Juni 2021 ofginn. No de gefroten Amendementer koum en zousätzlechen Avis den 29. Mäerz 2024. Säi leschten Avis gouf den 21. Januar vun dësem Joer verëffentlecht.

Am éischten Avis hat de Staatsrot zwou formell Oppositiounen ausgeschwat. Zu der Aféierung vun enger Versécherungsflucht fir Dronen hat de Staatsrot bemierkt, datt eng Dron selwer net ka versécher sinn. Zousätzlech dozou hu se drun erënnert, dass d'Gesetz vum 19. Mee 1999 schonn e legale Kader fir d'Versécherunge fir Fluchbedreier virgesäit. Si hu sech doropshi gefrot, firwat een eng separat Dispositioun virgeséich, amplaz op déi bestoend zeréckzegraifen. Fir de Staatsrot war dat juristesche onkloer. Doropshin hate se och eng éischt Opposition formelle ausgeschwat.

Änlech war et bei de Strofen. Och hei hunn dem Staatsrot ufanks Prezisiounen gefeelt an dofir gouf et

hei eng zweet Opposition formelle. Mat den néidegen Amendementer konnt de Bemierkunge vum Staatsrot Rechnung gedroe ginn an déi zwou Opposition-formellé goufen opgehuewen.

Den Amendement hat allerdéngs en zousätzleche Punkt agefouert, deem am ursprüngelechen Text net virgesi war. Dës Dispositioun hat als Zil, verschidde Membere vun der Police Zougrëff op d'Regëster vun den Dronennotzer ze ginn. De Staatsrot konnt net no-vollzéien, wou den Notze fir d'Administratioun wier, fir un dës Informatioun ze kommen. Si hu sech och dru gestéiert, dass vu méi Fichiere geschwat gouf an net just vun engem Fichier. Deemno gouf et dunn och weinst dësem Punkt nees eng formell Opposition vum Staatsrot, déi finalement duerch weider Amendementer awer konnt opgehewe ginn.

De Projet gouf de 15. März 2021 deposéiert. Den 1. Februar 2024 sinn ech als Rapportrice vun dësem Projet genannt ginn. De Rapport ass de 27. November 2025 an der zoustänneger Kommissioun ugeholl ginn.

An domat wier ech dann och um Enn vu mengem Rapport a géing Iech da Merci soe fir d'Nolauschteren.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen der Rapportrice villmools Merci fir hire schrëftlechen a mëndleche Rapport a froen, ob d'Regierung wëllt dozou Stellung huelen. Dat ass net de Fall. Da si mer och um Schluss vun der Diskussioun zu dësem Projet ukomm.

An ech géing de Projet de loi 7790 zum Vott stellen. Den Text steet am Document parlementaire 7790⁶.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7790 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmme, also keng Nee-Stëmm a keng Abstentioun. Dëse Projet de loi ass also mat 60 Jo-Stëmme eestëmmegeg ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer (par Mme Nancy Arendt), Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher (par M. Laurent Mosar), Félix Eischen (par Mme Diane Adehm), Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler (par Mme Nathalie Morgenthaler), Mme Stéphanie Weydert (par Mme Octavie Modert), MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering (par M. Gusty Graas), Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par M. Georges Engel), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Dan Hardy, Fred Keup (par M. Tom Weidig), Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic (par Mme Djuna Bernard), Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

6.8559 – Projet de loi relative à la construction de laboratoires et de bureaux de l'Administration des services techniques de l'agriculture à Gilsdorf

Da komme mer elo zum leschte Punkt vun haut de Moien, dem Projet de loi 8559 iwwert de Bau vun de Laboratoires a vun de Büroe vun der ASTA. D'Riede-zäit ass nom Basismodell festgeluecht. Dat heescht, de Rapporteur huet 10 Minutten, all Fraktiounen a Sensibilitéite 5 an d'Regierung 10. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Jeff Boonen, den Här Yves Cruchten, den Här Michel Lemaire an den Här Meris Sehovic. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här Fernand Etgen. Här Etgen.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

M. Fernand Etgen (DP), rapporteur | Merci, Här President. Léif Kolleginnen a Kollegen, d'Kontroll-a Versuchslaboratoire vun den technesche Servicer vun der Landwirtschaft sinn duerch d'Gesetz vum 28. Dezember 1883 zesumme mat der Akerbauschoul kreéiert ginn. Zanter 1932 befënnt sech d'Gebai zu Ettelbréck. Säit 1967 fale se ënnert d'Autoritéit vum Landwirtschaftsministère, an zu der Verwaltung fir déi technesch Servicer vun der Landwirtschaft, der ASTA, gehéiere se säit 1976.

Eng nei Akerbauschoul gouf fir d'Rentrée 2021 a Bëtrib geholl. Et war eng schwéier Gebuert, besonnesch weinst dem Site. Och en neit Gebai fir d'Laboe war eng Schwéiergebuert weinst dem Site. Dat neit Gebai vun der ASTA soll schlussendlech no der Devise „Zesummeféieren, wat zesummegehéiert“ bei der neier Akerbauschoul zu Gilsdref gebaut ginn. Dëse Site huet de Virdeel, déi gutt a fruchtbar Zesummenaarbecht tëschent der Schoul an de Laboen an de Beräicher vun der landwirtschaftlecher Ausbildung an dem Versuchswiese weiderzeféieren an ze intensivéieren.

Aus Sécherheets- a Gesondheetsgrënn, déi an de vereelte Gebaier zu Ettelbréck net méi garantéiert kënnen ginn, ass de Bau vun enger neier Infrastruktur absolut noutwendeg.

Et ass och besonnesch wichteg, d'Servicer vun der ASTA duerch erwidert Attributiounen ze verbessern an dem landwirtschaftleche Secteur iwwert dee Wee zousätzlech Impulser ze ginn, sou zum Beispill duerch d'Analyse vu sëllege Produiten aus der Landwirtschaft, wéi zum Beispill vun der Mëllech, den Dünge-mëttel, dem Fudder fir d'Déieren, Dréchefudder, d'Geseundkontroll an d'Buedemkontroll, fir nëmmen déi ze nennen.

Duerch déi nei Gebailechkeete kënnen déi verschidde Kontrollprozesser optimiséiert a verbessert ginn. Verschidde geografesch verbreet Aktivitéite wäerten elo och an engem Labo regroupéiert kënnen ginn.

D'Zuel vum Personal wäert duerch dat neit Gebai vu 50 op 58 klammen. Fir déi Leit, déi mam Auto kommen, gi 40 Parkplaze geschaaft an eng zousätzlech 40 Vëlosplaze fir déi, déi mam Vëlo fueren. Fir d'Park-méiglechkeeten ze optimiséieren, wäert de Keller vum Gebai esou amenagéiert ginn, datt e Maximum u Parkplaze geschaf ka ginn.

Den Accès op de Site verleeft iwwert d'Zougangstrooss, de Kréiwinkel, déi d'N14 mam Campus vun der Akerbauschoul verbënnt. E Fousswee ass och virgesinn. Deemno gëtt d'Méiglechkeet geschaf, fir

vun der Rue Joseph Merten zu Dikrech souwuel op de Campus vun der Akerbauschoul wéi och op de Site vun der ASTA ze Fouss ze kommen. Eng nei Vëlospist, déi vun der Administratioun vun de Ponts et chaussées geplangt ass, wäert et erméiglechen, de Site vun Dikrech a vun Ettelbréck aus mam Vëlo ze verbannen.

De Bauterrain, op deem dat neit Gebai vun der ASTA stoe komme soll, huet eng Fläch vun ongeféier 0,49 Hektar a befënnt sech um Territoire vun der Gemeng Bettenduerf. De Bauprojet suivéiert déi staatlech Strategie, fir nohaltege Gebaier ze bauen. An deem Sënn passt dat Gebai sech perfekt der Émgéigend un an all Materialien erfüllen déi gewünschte Qualitéits-krittären.

Souwuel Hëtzt wéi och Keelt sinn essentiel fir déi gutt Funktiounsweis vun engem Laboratoire. Duerch de performante System fir d'Produktioun vun ther-mescher Energie kann deene Besoine Rechnung gedroe ginn. Bei der Produktioun vu Keelt kann duerch dee System Hëtzt erëmgewonne ginn, wat derzou féiert, datt de järelechen Hëtztverbrauch op 23 Kilowatt-stonne pro Quadratmeter reduzéiert gëtt.

Parallél dozou brauchen d'Laboen awer och vill Keelt. De Stroumverbrauch, deem heimadder verbonnen ass, beleeft sech op 190.000 Kilowattstonnen am Joer. Dëst entsprécht engem järeleche Verbrauch fir d'Laboe vun ongeféier 66 Kilowattstonne pro Quadratmeter an 8,5 Kilowattstonne pro Quadratmeter fir d'Büroen. Zousätzlech dëngt d'Gebai duerch seng Struktur aus mas-sivem Bëton als Späicher fir d'Wärmt.

Fir dës Besoinen ze stäipen, gëtt iwwert de ganzen Daach, wat ongeféier 900 Quadratmeter ent-sprécht, an en Deel vun der Fassad, also ongeféier 300 Quadratmeter, eng Fotovoltaikanlag gebaut, déi eng Gesamtkraaft vun 270 Kilowattpeak huet. Mat dëser Installatioun kënnen ronn 65 % vun de järeleche Stroumbesoinen gedeckt ginn. Dobäi kommen nach thermesch Solarzellen, déi et erlaben, den Hëtztver-brauch ze reduzéieren. De Gesamtkäschtepunkt vun dësem Projet läit bei 74.820.000 Euro.

A sengem Avis vum 11. Juli 2025 hat de Staatsrot keng Bemierkungen zum Fong vun dësem Text. Dëse Projet ass den 18. Juni 2025 vun der Mobilitéitsministesch Yuriko Backes deposéiert ginn. Den 9. Oktober sinn ech als Rapporteur genannt ginn. An de 27. November hu mer de Rapport an der Kommissioun ugeholl.

Summa summarum e gelongene Projet fir de land-wirtschaftleche Secteur. A wat d'Ofstëmmung vun dësem Gesetzesprojet ubelaangt, maacht et wéi ech an d'Membere vun der DP-Fraktioun: Stëmmt mat Jo.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen dem Rap-porteur Merci fir säi schrëftlechen a fir säi mëndleche Rapport an ech ginn dem Här Jeff Boonen d'Wuert.

Discussion générale

M. Jeff Boonen (CSV) | Merci, Här President. Ech mengen, hei kann ee soen: „Was lange währt, wird endlich gut.“ An et ass, wéi de Rapporteur gesot huet: De Projet vun dem neie Labo vun der ASTA dauert scho laang, warscheinlech bal esou laang, wéi déi nei Schoul geplangt ginn ass.

A wann een eng Kéier am Gebai war zu Ettelbréck, an d'Landwirtschaft geet relativ dacks do an an aus, da kann een nëmmen e Respekt ausschwätze fir all déi Leit, déi haut do nach schaffen, déi sech eigentlech do ploen an engem Labo, deem eigentlech an engem mo-derne Kader sollt schaffen, awer do an engem wierk-lech ale Gebai, wat net méi up to date ass, schafft.

An Dir, Här President, mengen ech, wësst am besch-ten, wéi laang dee Projet scho mijotéiert, fir et esou